

15 Şubat'tan Rojava'ya Direnişin Sürekliliği

Eylem Aktı

15 Şubat'tan Rojava'ya

Atiye Arıkan

Adaletin Aşağıdan Kurulumu;
Kadınların Norm Üreten Gücü

Şadiye Manap

Uluslararası Hegemonal
Komplo

Sakine Esen Yılmaz

Kadın Öncülüğünde Sokak
Diplomasisi ve Barış

Ezgi Sıla Demir

Tıpkı Bir Robot Gibi Yaşamak:
Verimlilik Çılgınlığı Neden Bizi
Mutsuz Ediyor?

İÇİNDEKİLER

1 15 Şubat'tan Rojava'ya
Eylem Aktı

5 Adaletin Aşağıdan Kurulumu; Kadınların Norm Üreten
Gücü
Atiye Arıkan

11 Uluslararası Hegemonal Komplo
Şadiye Manap

16 Kadın Öncülüğünde Sokak Diplomasisi ve Barış
Sakine Esen Yılmaz

19 Tıpkı Bir Robot Gibi Yaşamak: Verimlilik Çılgınlığı Neden
Bizi Mutsuz Ediyor?
Ezgi Sıla Demir

15 Şubat'tan Rojava'ya

Eylem Aktı-15 Şubat 2026

Kadınlar; sokak eylemlerinden akademik çalışmalara, diplomatik girişimlerden yerel örgütlenmelere kadar çok yönlü bir mücadele hattı örerek yaşama dair sözlerini kurmaya devam ediyorlar. Özellikle kadın özgünlüğünde yürütülen kampanyalar, erkek egemen siyasal alanın dışına taşarak yeni bir politik dil yaratmıştır

Tarih boyunca kadınlar her dönemde üstü örtünmek istenen bir kimlik olmuştur. Susturmanın, yok saymanın modelleri değişmiş ise de zihniyet ve amaç her daim kirli konumunu korumuştur. Bu konuda yazılan yüzlerce yazı, kurulan binlerce söz yüreklerde yerini aldı diye düşünüyorum. Böyle bir gerçeklikte Kürt Özgürlük Mücadelesi, “özüne sadık bir kadın kimliğinin” reçetesi oldu tarih sayfalarında. Özelinde kadın kurtuluş ideolojisi; sonsuz boşanma, özgün örgütlenme yöntemleriyle öze dönüş amacımızın haritası olmuştur. Öcalan’ın savunduğu demokratik konfederalizm modeli; devletçi, militarist ve erkek egemen sistemlere karşı halkların, ekolojinin ve kadınların özne olduğu bir yaşam tasavvurunu içeriyor. Paradigma, kadın için sihirli bir değnek misali yaşama nefes olmuştur. Mikro ve makro düzeyde kurulan kirli sistemin bozguna uğramasından korkan tahakküm zihniyetinin komployla kendini var ettirme arayışına girişmesi, bir başka susturma ve yok sayma modelidir.

15 Şubat 1999, Kürt halkının mücadele tarihinde keskin hatları ve amaçları da hatları kadar keskin olan dönüm noktalarındandır. Kürt halkının tarihsel yürüyüşünde yalnızca bir tutuklanma tarihi değil; modern ulus-devlet sisteminin, Kürt özgürlük iradesini boğmak için kurduğu çok katmanlı bir komplonun sembolik adıdır. Öcalan, özelinde

Ortadoğu ve dünyada hüküm süren kırım düzenine nefes aldirmek amacıyla çıktığı yolda, gladyatör devletlerin elleriyle uluslararası bir operasyonla esir alınmıştır. Bu olgu, yalnızca bireysel bir aktörün devre dışı bırakılmasından öte; Ortadoğu’da alternatif bir toplumsal-siyasal modelin doğuşunu engelleme girişimi olmakla birlikte Kürtlerin siyasal özne olma iddiasına, alternatif bir yaşam ve toplum modeline yönelmiş stratejik bir saldırdır. Kabul ettirilmek istenen bir Kürt kimliği; tarihi, kültürü ve mücadelesini tekrardan idam sehpalarıyla, sürgünlerle, soykırımlarla insanlık tarihinin tozlu rafına kaldırmak da en büyük amaçlarındandı. Özellikle vurgulanması gereken bir diğer nokta ise 15 Şubat komplosunun, kadın özgürlük paradigmasına karşı yönelmiş sistematik bir saldırı olduğudur. Çünkü Abdullah Öcalan’ın teorik ve politik çözümlemelerinde kadın, tali bir başlık değil; toplumsal özgürleşmenin asli öznesidir. “Kadın özgürleşmeden toplum özgürleşemez” tezi, Kürt özgürlük hareketinin ideolojik omurgasını oluşturur. Bu nedenle 15 Şubat komplosu, aynı zamanda kadın özgürlük mücadelesine karşı bir saldırı olarak da okunmalıdır.

Her ne kadar komplo, Öcalan’ın ağır fiziki tecrit koşullarıyla devamlılığını yıllar içinde sürdürmüşse de bugün elde edilen kazanımlar, komplonun boşa çıkarıldığının en büyük cevabı hâlini almıştır. Baskı koşulları aksine kadınların politik bilincini derinleştirmiş, mücadeleyi daha kolektif ve ideolojik bir düzleme taşımıştır. “Kadına yaklaşım, insanlığa yaklaşımdır” sözleriyle biz kadınlarda umut kaynağı olduğu gerçekliği ve yoldaşlık inancıyla Öcalan’ın “yarım kalan projem” olarak adlandırdığı Jineolojî çalışmaları, komploya karşı bir cevap geliştirebilmiştir. Bunun yaşamsal karşılığı da sohbet edilen bir anneyle, gidilen mahallelerde, alınan her bir Jineolojî atölyesinde komplonun boşa çıkarılması adına kurulan cümlelerde, atılan adımlarda gizlidir. Öcalan’ın “Kadınlar yazıyor mu?” söylemi, biz kadınlara karşı olan bağı ve inancını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Bu bağı kuvveti ve bilinci, birçok kadın çalışmasını beraberinde getirmiştir. Demokratik Özgür Kadın Hareketi (DÖKH), Kongreya Jinên Azad (KJA) ve Tevgera Jinên Azad (TJA) öncülüğünde geliştirilen kampanyalar, bu anlamda komplonun boşa çıkarılmasında belirleyici bir rol oynamıştır. “Öcalan’a özgürlük, Kürt sorununa demokratik çözüm”, “Güneşimizi Karartamazsınız” gibi şiarlarla yürütülen ulusal ve uluslararası kampanyalar, kadınların politik iradesini görünür kılmakla kalmamış; aynı zamanda tecrit sistemine karşı güçlü bir toplumsal basınç oluşturmuştur. Bununla birlikte İmrâlı Adası’na ses olabilmeye çalışmak, göğsümüzü kabartan gerçekliğini sonuna kadar korumaktadır.

Kadınlar; sokak eylemlerinden akademik çalışmalara, diplomatik girişimlerden yerel örgütlenmelere kadar çok yönlü bir mücadele hattı örerek yaşama dair sözlerini kurmaya devam ediyorlar. Özellikle kadın özgünlüğünde yürütölen kampanyalar, erkek egemen siyasal alanın dışına taşarak yeni bir politik dil yaratmıştır. Annelerin öncölük ettiğı adalet arayışları, genç kadınların özsavunma bilinciyle yürüttüğü çalışmalar ve Jineolojî etrafında şekillenen bilgi üretimi, komplonun hedef aldığı kadın özgürlük paradigmasının aksine daha da kökleştini gösteriyor. Bu durumun, baskı ve tecridin her zaman geri çekilmeyi değil; kimi zaman daha örgütlü ve bilinçli bir direniş beslediğini ortaya koyduğı aşikârdır.

Ve bugün gelinen aşamada kadınların geliştirdiğı bu mücadele hattı, Rojava'da kurumsallaşmış bir toplumsal gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Kürt tarihsel birikiminin en somut ve görünür ifadesi, Rojava'da ortaya çıkan deneyimdir. Kuzey ve Doğı Suriye'de inşa edilen özyönetim sistemi; eşbaşkanlığı, kadın savunma birlikleri, kadın meclisleri ve Jineolojî çalışmalarıyla erkek egemen Ortadoğı siyasetinde tarihsel bir kırılma yaratmıştır. 2012'den itibaren Rojava'da inşa edilen sistem, Ortadoğı'nun alışılmış siyasal kodlarını kökten sarsmıştır. Tam da bu nedenle Rojava sürekli saldırı altındadır. Askerî operasyonlar, ambargolar, demografik mühendislik ve siyasi izolasyon; bu deneyimi boğma çabasının güncel biçimlerindendir. Rojava'ya yönelik saldırılar yüzeyde "güvenlik" veya "terörle mücadele" söylemleriyle gerekçelendirilse de bizler biliyoruz ki özünde kadın öncölüğünde gelişen özgürlükçü toplum modeline duyulan sistemsel korkuyu yansıtıyor. Çünkü Rojava'da kadın yalnızca hayatta kalmaya çalışan bir mağdur değil; silahlanan, yöneten, karar alan ve toplumu dönüştüren bir özne konumundadır. Bu durumun hem bölgesel ataerkil yapılar hem de küresel kapitalist sistem açısından kabul edilemez bir gerçeklik olduğı, her pratiklerinden okunabilmektedir.

Bundan dolayı "bugün Rojava'da yaşanan süreç, güncel 15 Şubat'tır" demek yerindedir. Sonuçta hedef alınan, bu paradigmanın pratikte vücut bulmuş hâlidir. Altını olabildiğince çizmekte fayda vardır ki; 15 Şubat komplosu ile bugün Rojava'ya yönelen saldırılar arasında doğrudan bir süreklilik vardır. Birinde paradigmatic merkez hedef alınmış, diğesinde ise bu fikrin hayata geçtiğı alanlar kuşatılmaktadır. Ve her iki durumda da kadın bedeni, emeğı, iradesi ve kazanımları özel olarak hedef hâline getirilmiştir. Rojava'da kadınların doğrudan hedef alınması tesadüf değildir. Rojava'ya karşı gerçekleştirilen son saldırılarda kadın savaşçıların bedenlerine edilen işkenceler, binadan atılan Deniz Çiya; yine bir kadın savaşçının saç örgüsüne edilen hakaret, esir alınan kadınlara yönelik tutum

ve söylemler saldırıların asıl hedefini bizlere anlatmaktadır. Bir bütün olarak savaşlarda kadınlara yönelik şiddetin artması, zorla yerinden etme politikaları, cinsel suçların bir savaş yöntemi olarak kullanılması ve kadın kurumlarının özellikle hedef alınması patriyarkal sistemin bilinçli tercihidir. Çünkü özgürleşmiş kadın yalnızca bireysel bir kazanım değil; tüm toplumsal yapıyı dönüştüren bir güçtür. Bu güç hem yerel otoriter rejimleri hem de küresel kapitalist düzeni rahatsız etmektedir. Aynı zamanda Rojava'daki kadın deneyimi, Ortadoğu'daki tüm kadınlar için de ilham verici bir model oluşturmuştur. Rojava'da yaşayan Arap kadınların kadın savunma birliklerine karşı tutumu ve yaklaşımı bunun göstergesidir. Arap kadınların son saldırılar sonrasında kadın savunma birlikleriyle tekrardan iletişime geçme çabaları, köklerimiz ne denli yayılabildiğini gösteriyor. Ayrıca bugün eylemsellikleri hâlâ devam eden Rojhelat'taki kadınların da güçlerini aynı şekilde Rojava mücadelesinden alması, büyük bir gerçeklik payı içeriyor. Açıkçası kadının siyasete katılımı, öz savunma hakkı, toplumsal üretimde söz sahibi olması ve bilgi üretiminde özneleşmesi bölgesel ölçekte ciddi bir zihinsel kırılma yaratmıştır. Bu nedenle Rojava'ya yönelen saldırılar yalnızca Kürt kadınlara değil; Ortadoğu'da özgür bir yaşam arayışındaki tüm kadınlara verilmiş bir gözdağı niteliği taşıdığını dile getirmek gerekir. Bundan dolayıdır ki Rojava biz kadınların da “kırmızı çizgisidir”. Özelinde kadınların ve bölgede yaşayan tüm halkların Rojava'yı sahiplenmesinin bu bilinçle olması gerekiyor. Kadına ve yaşama dair elde edilen tüm kazanımların Rojava gerçekliğiyle “Jinwar”da hayat bulması, değerli bir örnek teşkil ediyor.

Sonuç olarak tarihsel deneyimler göstermektedir ki kadınların örgütlü mücadelesi geçici değildir. 15 Şubat sonrası gelişen kadın hareketi, tüm baskılara rağmen geri çekilmemiş; aksine daha derinlikli, daha bilinçli ve daha yaygın bir forma kavuşmuştur. Bugün Rojava'da savunulan kadın kazanımları, bu tarihsel sürekliliğin en somut göstergesidir. Dolayısıyla 15 Şubat komplosu ile Rojava'ya yönelik saldırılar karşısında geliştirilen kadın direnişi yalnızca bir savunma refleksi değil; özgür bir geleceğin inşa iradesidir. Ve bu irade var oldukça ne komplolar ne de saldırılar kadın özgürlük mücadelesini durdurabilecektir.

Adaletin Aşağıdan Kurulumu; Kadınların Norm Üreten Gücü

Atiye Arıkan-15 Şubat 2026

Rojava’da demokratik konfederalizm ilkeleriyle inşa edilen kadın meclisleri, kadın adalet komisyonları ve jineolojî bilgi merkezleri; modern devlet hukukunun dışlayıcı ve hiyerarşik yapısına karşı “aşağıdan” inşa edilen, yatay ve kolektif bir adalet anlayışını örneklendiriyor

Kadınlar, adaletin devlet odaklı ve hiyerarşik yapılarla sınırlı tanımlamalarına uzun süredir itiraz ediyor. Bu itiraz yalnızca iktidarların ve temsili devletlerin cinsiyet körlüğüne değil, aynı zamanda yaşamın epistemolojik ve ontolojik sınırlarına, yani bilgi üretme biçimlerine de yönelik. Feminist hukukçular ve kadın kolektifleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ısrarla yeniden üreten yapısal körlüğün karşısında hem eleştirel hem de kurucu bir alternatif olarak feminist adalet tahayyülünün ve mekanizmalarının inşa edilmesinin mümkün olabileceğini tartışıyor ve kökten bir soru soruyor: Adalet kimin dilinde, kimin bedeni üzerinden ve hangi toplumsal düzen adına kurulur?

Adaletin yalnızca devletin resmî hukuk kurumları üzerinden tanımlanamayacağı, yasa ve mahkeme kavramlarına indirgenemeyeceği; aksine kadınların ortak yaşam tecrübelerinden, tarihsel ve toplumsal deneyimlerinden süzülen etik-politik normlarla yeniden ve aşağıdan inşa edilebileceği tartışmaların ana damarını oluşturuyor. Bu bize, kadın adalet pratiklerinin ceza yargılamasına “alternatif olsun” diye değil; adaletin epistemolojisini dönüştürmek, yeni normların mümkünliğini büyütme için var olduğunu gösteriyor. Bazen yeni yasal düzenlemelerin zorlanmasına, bazen

uygulamadaki yapısal sorunların teşhirine, bazen de toplumsal hafızanın kurulmasına hizmet ederek.

Dünya genelinde kadın hareketleri, farklı coğrafyalarda adaletin yalnızca resmî yollardan ilerlemediğini gösteriyor. Kürt kadın hareketinin Türkiye ve Ortadoğu’da kurumsallaşma çabası ve deneyimi ile Rojava’da var edilmek istenen kadın özgürlükçü sistem de adaleti farklı bir pencereden görme ve düşünmeye imkân sunuyor. Alternatif ya da çoğulcu bir hukuk anlayışının kadın mücadelesi içerisinde somut bir örneği olarak karşımıza çıkıyor.

Kadınlar yalnızca hak arayan değil, aynı zamanda hak yaratandır

Genel anlamda feminist adalet kavrayışı yalnızca kadınların daha fazla hak elde etmesine yönelik bir reform talebi değil; aynı zamanda hukukun özünü, epistemolojisini ve uygulanma biçimini sorgulayan politik bir anlayıştır. Feminist hukuk düşüncesinden hareketle kadınları ‘hakikati dile getiren özneler’ olarak konumlandırarak hukuk mekanizmalarının algısının genişletilmesi gerektiği her geçen gün daha görünür olmakta. Adaletin tanımı sabit olmayıp; mücadeleyle ve deneyimle değişerek, çoğalarak ve hafızayla derinleşerek anlam buluyor. Devletin merkezde olduğu adalet modeli; yerini kadınların yerel düzeyde kurduğu, birlikte işlettiği etik-toplumsal sistemlere bırakabildiği ölçüde dönüşebilir formlara kavuşuyor. Bu dönüşüm, adaleti “dağıtılan” bir hüküm olmaktan çıkarıp, birlikte “üretilen” bir değer hâline getiriyor.

Jineolojî tartışmalarının adaletin aşağıdan, yani toplumsal tabandan, kadınların öz örgütlü yapıları üzerinden kurulabileceği savunması ise bu anlamda katkı sunuyor. Kadınlar mücadeleleriyle yalnızca hak arayan değil, aynı zamanda hak yaratan, norm üreten, etik kuran ve gelecek tahayyül eden politik özneler olarak sahnede yer alıyor. Bu yaklaşımı yalnızca erkek egemen adalet sistemlerinin eleştirisi olmaktan çıkarıp, aynı zamanda norm üretiminin de taşıyıcısı olarak konumlandırmak arayışın kendisi için ön açııcıdır. Adalet burada bir kamusal alan yaratma pratiği olarak öne çıkıyor. Kürt Kadın Hareketi, yalnızca direnişin değil; kurumsallaşmanın, politik tahayyülün ve norm üretiminin de alanını açan bir deneyim sunuyor. Jineolojî çerçevesinde geliştirilen pratikler hukuku “normlar toplamı” değil, yaşamsal deneyimden süzülen etik bir örgü olarak ele alıyor. Bu ise adaletin “dışarıdan dayatılan” değil; kadınların kolektif bilgisinden “içeriden kurulan” bir süreç olduğunu hatırlatıyor.

Kadın mahkemeleri ve ulus-aşırı deneyimler

Kadın mahkemeleri deneyimi, dünyada farklı coğrafyalarda kadınların cinsel şiddet, savaş suçları, yapısal cezasızlık ve tarihsel inkâr karşısında kendi hakikatlerini ifade ettikleri kolektif tanıklık mekânları olarak işlev görmüştür. Rancière’in deyimiyle kadın mahkemeleri, hukukun yeniden ‘sahnelenmesi’dir; özneleşmenin mümkün kılındığı yeni alanlardır. Çünkü hukukun tektipleştirici doğasına karşı kadınların deneyimlerinin çokluğu ve bilgi üretimleri, adaletin temelini oluşturan bir kurucu potansiyel taşır. Bu ilkeler ışığında devlet dışı olmakla birlikte gayrimeşru değil; aksine toplumsal meşruiyetin taşıyıcısıdır. Kadınların tanıklığını, hafızasını ve direnişini esas alan, topluluk temelli ve politikleşmiş bir adalet anlayışının mümkünlüğünü ortaya koymaya yöneliktir.

Uluslararası veyahut yerel, topluluk temelli alternatif adalet mekanizmaları incelendiğinde adaletin devlet tekelinde düşünülmemesi gerektiğine dair güçlü işaretler karşımıza çıkıyor. 2000 yılında Tokyo’da gerçekleşen Japon Ordusunun “Askerî Cinsel Kölelik” Sistemine İlişkin Uluslararası Kadın Savaş Suçları Mahkemesi, 2015 yılında Saraybosna’da düzenlenen eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi’ne feminist müdahaleler neticesinde gerçekleşen Kadın Mahkemesi, Campo Algodonero/Meksika davası ya da Mala Jîn gibi örnekler, devlet dışı aktörlerin ve kadın örgütlerinin adalet üretiminde nasıl kurucu roller üstlenebileceğini gösteriyor.

Örneğin Tokyo’da gerçekleşen Kadın Mahkemesi, savaş ve cinsel şiddet bağlamında kadınların kolektif tanıklığını kamusal bir muhakeme alanına dönüştürerek resmî hukuk mekanizmalarının kör noktalarına feminist bir müdahale imkânı açmıştır. Campo Algodonero davası etrafında gelişen mücadele ise kadınlara yönelik sistematik şiddetin “münferit” değil, yapısal olduğuna dair tartışmayı güçlendirirken; devletin sorumluluğunu ve cezasızlık örüntülerini görünür kılan bir hat örmüştür. Bu örnekler, adaletin yalnızca resmî hukuk yollarıyla değil, kadınların kolektif örgütlenmeleri ve tanıklıklarıyla da inşa edilebileceğini güçlü bir biçimde ortaya koyuyor. Adaletin yalnızca karar üretimi olmayıp; hakikatin toplumsal olarak kurulması, sorumluluğun dağıtılması ve normların yeniden tarif edilmesi meselesi olduğunu hatırlatıyor.

Kadınların maruz bırakıldıkları çok katmanlı şiddet biçimleri karşısında yalnızca ceza normlarının eksikliği değil; aynı zamanda sistemin eril işleyiş biçiminin de bu hâliyle tartışılması gerektiği önem kazanıyor. Mevcut patriyarkal yapıların ve uygulamaların kadının öznelğini tanımayan ve onun tanıklığını kriminalize eden yaklaşımı, adaletin kadınlar lehine yeniden tanımlanması gerekliliğini ortaya çıkarıyor. Bu doğrultuda kadın

adalet anlayışının bir ihtiyaç değil, bir zorunluluk olduğu giderek daha açık biçimde görünüyor. Önerilen yaklaşım, feminist adaletin bir “hukuk dışılık” olarak değil; aksine alternatif bir normatif zeminde kök salan yeni bir toplumsal adalet tahayyülü olduğunu savunmaktadır. Bu tahayyül yalnızca etik temelli bir duruş değil; aynı zamanda kolektif politik hafızadan beslenen, somutlaşabilir pratiklere dayanan bir çerçeve olarak ele alınıyor.

Bu anlamda Rojava’da demokratik konfederalizm ilkeleriyle inşa edilen kadın meclisleri, kadın adalet komisyonları ve jineolojî bilgi merkezleri; modern devlet hukukunun dışlayıcı ve hiyerarşik yapısına karşı “aşağıdan” inşa edilen, yatay ve kolektif bir adalet anlayışını örneklendiriyor. İnşa edilen kadın odaklı toplum ve adalet sistemi, Kürt Kadın Hareketinin sınırlarını aşarak kurduğu politik sürekliliğin en somut ifadelerinden biri olarak karşılık buluyor. Mala Jîn’ler, topluluk meclisleri, kadın yargı organları ve öz savunma mekanizmaları, adaletin yalnızca kuramsal bir tahayyül değil; sahada deneyimlenen bir pratik olduğunu ortaya koyuyor. Bu deneyim, Türkiye’de yürütülen kadın mücadelesi açısından da ortak bir bilgi alanı ve örgütsel deneyim zemini sunuyor.

Aynı şekilde dünya genelindeki bölgesel feminist hareketler, Latin Amerika’da gelişen Feminismo Comunitario, Hindistan’da kurulan Mahila Panchayat gibi oluşumlar, benzer bir çizgide adaletin toplumsal olarak yeniden tanımlandığı yapılar üretmekte. Bu ulus- aşırı deneyimlerde ortaya çıkan feminist mahkemeler ve alternatif pratikler yalnızca bölgesel değil; aynı zamanda evrensel feminist epistemolojilerin ve politik eylem biçimlerinin çoğulluğunu da temsil ediyor. Kadın örgütlenmeleri; şiddetle mücadele eden toplulukların kolektif bilgisine, hak ihlaline uğramış kişinin beyanına ve topluluk tanıklığına dayalı toplumsal yargı forumları, kadın mahkemeleri, hakikat komisyonları, kadın meclisleri kurabilmekteler. Böylece kadınlar arasında yalnızca dayanışma değil; adalet üretme ve sorumluluk atfetme mekanizmaları da oluşuyor. Kadın Mahkemeleri, adaletin yalnızca resmî kurumlar aracılığıyla değil, kamusal vicdan ve toplumsal muhakeme yoluyla da işletilebileceğini dünyanın farklı yerlerindeki örneklerde ısrarla gösteriyor. Bu mahkemeler, failin suçu kadar devletin fail karşısındaki sessizliğini (ortaklığını da) yargılayarak bu yargının bir ceza olmanın dışında bir etik uyarı, bir siyasal teşhir mekanizması olduğunu vurguluyor.

Bu bağlamda kurulan kadın odaklı adalet sistemleri, sadece bir alternatif yönetim modeli değil; aynı zamanda evrensel kadın mücadelesine dönük etik, stratejik ve epistemik katkılar sunma potansiyeli taşıyan bir deneyim olarak vücut buluyor. Yalnızca sembolik

değil; bilgi, yöntem ve etik düzeyde kurucu bir geçiş niteliği taşıma potansiyeli bulunuyor. Bu geçiş, feminist adaletin yalnızca yerel değil; bölgesel ve evrensel bir mücadele alanı olduğunu da yeniden gösteriyor. Kadın örgütleri yalnızca adaletsizlikleri ifşa eden değil, aynı zamanda adalet üreten kolektif aktörlere dönüşebiliyor.

Devletin merkezde olduğu adalet modelleri yerini, kadınların yerel düzeyde kurdukları ve birlikte işlettikleri etik-toplumsal sistemlere bırakabilmelidir. Bu, adaletin yalnızca “dağıtılan” değil, aynı zamanda birlikte “üretilen” bir değer olmasının önünü açacaktır. Adaletin aşağıdan kurulması, aynı zamanda bilgi üretiminin de aşağıdan gerçekleşmesini gerekli kılıyor. Bu yaklaşım, Batı merkezli, soyut, evrensel hukuki normlara karşı; bağlamsal, yerel, somut ve etik bilgiye dayalı bir adalet anlayışını savunuyor. Bu doğrultuda kadınlar, adaletin sabit bir yasa değil; kadınların birlikte oluşturduğu değişken ve dönüştürülebilir bir norm seti olduğunu ortaya koyuyor.

Kadınların alternatif adalet tahayyülü bir arada yaşama ihtimalidir

Kadınların adalet pratikleri; hakikat, adalet, yasa, tarih, hafıza ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki karmaşık ilişkiyi düşünme fırsatı sunduğu için çok önemli bir yöntem olarak önümüzde duruyor. Resmî olmayan bir mekanizma olarak kadın mahkemeleri, geleneksel patriyarkal yöntemlerin aksine toplumsal düzenin kurucu güç/erk ilişkilerini ve toplumsal cinsiyet rejimini veri olarak almıyor. Elbette kadın mahkemeleri, yargılama alanlarını etkileme potansiyelini barındırıyor. Fakat alternatif bir adalet arayışı, bir karşı hukuk anlayışı olarak feminist mahkemeler; bir bütün epistemik özne şeklinde kadının varlığını tartışan, sistemin adaleti tanımlama biçimini ele alarak dönüştürme arzusu taşıyan örneklerdir. Bölgesel deneyimlere bakıldığında da toplumsal yapının dönüşümü; bireysel suçluların yargılandığı ceza davalarının sınırlarını genişleterek kadınların bilgisel tanıklığının ve özneliğinin kabulü ile kolektif suç ve sorumluluk meselesinin tartışmaya açıldığı gözlemleniyor. Böylelikle feminist adalet tahayyülü, aynı zamanda bir arada yaşama hedefinin temellerini toplumsal düzeyde kurmaya yardımcı olma ihtimali barındırıyor. Faille yüzleşmeyi yalnızca cezalandırma ekseninde değil; failin sorumluluk alması, suçunu tanınması, mağdurun iyileşmesi ve topluluğun etik sorumluluğu üstlenmesine katkı sunması yönünde de ele alıyor. Burada liberal hukuk sisteminden farklı olarak onarıcı ve dönüştürücü adalet yaklaşımlarına yakınlığı görüyoruz.

Örneğin Rojava’daki adalet yapıları, failin dönüşümünü sadece duygusal ya da ahlaki bir süreç olarak değil; siyasal ve kolektif bir yeniden yapılanma süreci olarak ele alıyor. Bu yönüyle hem kolonyal adalet anlayışına hem de restoratif modellerin liberal kullanımına

karşı feminist bir alternatif yaratılıyor. Kürt kadınlarının politik örgütlenmesi, bilgi üretimi ile siyasal mücadeleyi birleştiren bir yapıya sahip. Kadın Hareketi, pratiği yerelleştirme çabasıyla; şiddetin belgelenmesi, failin dönüşümü, öz savunma etiği gibi politik normlarla adaleti toplum içinde yeniden üretme refleksi sergiliyor. Aynı zamanda barış, toplumsal dönüşüm ve siyasal katılım alanlarında da kadınların özneleşmesine katkı sunuyor. Jineoloji'nin "adalet üretimi" meselesini yalnızca bir normatif sistem olarak değil; kadınların yaşamsal deneyimlerinden süzülen bir etik örgü olarak ele alması yapıyı güçlendiriyor. Bu yönüyle kadın hareketi hem mevcut sistemin sınırlarına bir müdahale hem de feminist adaletin kolektif kurucu momentlerinden biri olarak görülmelidir.

Rojava'da inşa edilen kadın devriminin, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın özgürlüğü odaklı yapılanmaların bugün baskı ve saldırı riskleriyle karşı karşıya kalması, kurumsallaşmasının hedef alınması; alışlagelen devlet merkezli egemenlik modeline alternatif bir toplumsal örgütlenme zemini gösteriyor olmasından kaynaklanıyor. Kadınların örgütlü biçimde kurduğu eşitlikçi, daha yatay, daha dayanışmacı toplumsal yapının rahatsızlık yarattığı; kadın örgütlülüğünün norm üretme gücünü sınırlandırmaya yönelik ısrarlı saldırılara maruz kaldığı görülüyor. Siyasetin sertleştiği, alanın daraldığı böylesi dönemlerde hedefin tanımı genişletiliyor ve tekil kazanımlar değil; bu kazanımları mümkün kılan kolektif yapılar hedef alınıyor. Bu nedenledir ki bugün savunulması gereken, tek tek kazanımlar kadar; o kazanımları mümkün kılan kadınların örgütlü adalet kurma gücü ve kapasitesidir.

Uluslararası Hegemonal Komplo

Şadiye Manap-15 Şubat 2026

Bunlar ne anlama geliyor? Bu hegemonyanın hâkim olması için toplumların iradesiz, öz güçten yoksun, anlamdan, maneviyattan yoksun ve her şeyi yapabilecek nesne durumunda olması gerekir. Bu nedenle ahlaki-politik, ekolojik, kadın özgürlüğünü ve öncülüğünü esas alan bir hareketi ve Kürt gerçekliğini çıkarlarına uygun göremezler

Dokuz Ekim’de bir aşaması, 15 Şubat’ta ikinci aşaması gerçekleşen, hazırlığının daha öncelere dayandığının sonrasında farkına vardığımız komplonun; Kürt halkında, Özgürlük Hareketi’nde yarattığı en büyük şaşkınlık; nasıl olup da dünya egemen güçlerinin Kürtlerin başına çorap örmek için böyle birleşebildiği idi. Bunun, Kürt gerçekliğine bakışımızla, Kürdün kendi kendine bakışıyla ilgisi vardır. Çünkü “Koca devletler, koca orduları, yüzlerce yıllık, hatta binlerce yıllık sistemler ne diye Kürt halkını, onun özgürlük mücadelesini kendileri için sakıncalı görsünler?” anlayışı bir zihniyeti ifade eder. Hem Kürtlerin kendi kendilerine bakışındaki sömürge psikolojisini ifade eder hem de egemenlere, egemenlerin jeostratejik çıkarlarına bakışı ve tarihsel sosyolojinin egemenlerin çıkarları üzerindeki etkisini algılamadaki yanılgıyı ifade eder.

Kürtlerin stratejik düşünme zayıflığı büyük oranda buraya dayanır. Tarihsel, toplumsal olarak, siyasal olarak doğru algılayamadıklarımız veya algılamayışımız, olup bitenleri öngöremememize yol açar. Bu konuda Öcalan’a, onun özgürlük çizgisine sonsuz inanan, bu konuda bedel vermeyi göze alan ardılları bile tarihsel yanılgılar yaşayabilmişlerdir. Daha 1990’ların başında Abdullah Öcalan’ın, “Dünya egemen güçleri bizi şöyle gözlemliyor, bize şu mesajı veriyor, bize şunu dayatıyor.” temelindeki tespitlerine

gerçekçi ve hakikatli anlamlar verememişlerdir. Bu nedenle öylesi büyük bir oyunun Kürt varlığının etrafında örülebileceğini öngörememişlerdir. Öngöremedikleri için de buna engel olabilecek bir duruş sergileyememiş, etkili bir mücadele içine girememişlerdir. Ancak komplo gerçekleştikten, Öcalan'ın kaçırılmasıyla gün yüzüne çıktıktan sonra dehşet içinde, varoluş refleksiyle, Kürt halkının özündeki özgürlük potansiyelinin yanı sıra intihar direnci denebilecek bir şekilde direnişe geçmişlerdir. Komployu bu direnişle belli oranda yavaşlatmış, kısmen durdurabilmişlerdir. Öcalan, Şeyh Sait'ten bu yana Kürtler ve Kürtlük etrafında örülen soykırım sistemini, yine komplo için tercih edilen tarihi çözümleyerek 15 Şubat için "Kürt Soykırım Günü" dedi.

Kürt halkı ve özgürlük hareketi, komplonun 15 Şubat yüzü ile karşı karşıya kaldıktan sonra bunun arkasındaki güçleri ve oyunu adım adım görmeye, çözmeye çalıştı. Bunu da doğal olarak Öcalan'ın; tarihsel, siyasal, sistemsel tahlillerini takip ederek geliştirdi.

Kapitalist modernite şahsında ifadesini bulan dünya egemen sistemi yapısal bir kriz yaşamaktaydı. Bunun çözümünü de kendini ekonomik ve siyasal çıkarları, hükmetme gücü temelinde yeniden yapılandırmada görmekteydi. Çıkarları bir ülkenin veya salt bir avuç egemen zümrenin dizaynı ile ilgili olmadığına göre dünyayı dizayn edeceklerdi. Batı merkezli konumlanan ve şekillenen kapitalist dünya hegemonyası, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi Üçüncü Dünya Savaşı'nda da dizaynını genelde Doğu, özelde Ortadoğu olarak tanımladığı saha üzerinde geliştirecekti. Ve bunun merkezinde, dört devletin sömürgesi durumunda olan ve dört parçada da statüsüz bırakılan Kürdistan vardı. 1990'larda BOP böyle ortaya çıktı.

Sovyetler Birliği'nin içten çöküşü, reel sosyalist bloğun dağılması, yeni enerji yolları ihtiyacı, ulus-devletin hegemonal çıkarlarının engel duruma gelmesi bu süreci tetikledi. Zaten Birinci ve İkinci Dünya Paylaşım Savaşı'nda tam amacına ulaşmamış, birinde Sovyetlerin kuruluşuyla, diğerinde gelişen ulusal kurtuluş hareketlerinin ve sosyalist bloğun direnişi ile sınırlanmıştı. Hegemonik çıkar şebekesi bu kez nihayete ermeyi amaçlıyordu.

Başını ABD ve İngiltere'nin çektiği hegemonik güç, Körfez Savaşı'yla ilk çıkışı yaptırdı. Orta Doğu'da hegemonyayı temsil eden, onun jandarması durumunda olan İsrail çıkarları etrafında örülecek bir dizayn. Hangi ulus devletler kırılacak veya ortadan kaldırılacak? Hangileri hizaya getirilecek, hangilerine proto-İsrail rolü verilecekti? BOP bunun projesiydi. Dünya ve bölge devletleri ya bu projeye katılma ve tabi olma temelinde çıkar

ortaklığına alınıyor ya da karşı çıkamaz tarzda çembere alınıyorlardı. Tüm güç dengeleri buna göre ele alınıyor ve değerlendiriliyordu. Dünya egemen çıkarlara göre yeniden parçalanıp bölünecek, toplumsal direnç odakları kırılacak, her türlü kullanıma açık lümpen, katil çeteler üretilecekti.

Kürdistan, Kürt halkı ve özgürlük hareketi nasıl bir yerdeydi ki bu çıkar anaforu içinde egemenlerin hegemonik amaçlarına engel olarak görülmekteydi? Kürt halkının jeostratejik, tarihsel sosyolojik durumu, siyasal durumu bu saldırılara gerekçe oluşturuyordu. Önce markaja, sonra hedefe alındı. Şüphesiz burada Kürt halkının yüz yıllık statüsüzlüğü temel rol oynadı. Kürtleri bir güç ve denge unsuru olarak görme yerine, yüzyıldır çatıştırmaya, zayıflatma ve denetime alma aracı olarak ele alınmıştı. Kürtleri tekrar böyle kullanmak isteyecekleri açıktı. Geçmişte nasıl ki İran'la anlaşınca Mahabat Kürt Cumhuriyeti'ni İran rejiminin saldırı ve katliamına sundularsa, 90'da Saddam'a karşı Kürtleri isyana çağırma, sonra da Baas rejiminin saldırıları altında bırakma da bu politikanın gereği idi.

Ama bu kez oyun bozucu veya ayırksı olarak gördükleri bir Kürt gerçekliği vardı. O da özgürlük hareketi ve onun önderiydi.

Aslında yüz yıldır statüsüz bırakılmış olan Kürt halkı yine de onlar için engel olarak görülmeyebilirdi. Hatta çıkarları için daha da araçsallaştırmak isteyecekleri bir korumasızlık durumu söz konusuydu Kürtler açısından. Fakat Özgürlük Hareketi ve onun çizgisini belirleyen Önderlik gerçeği bu çıkarlara engel olabilecek bir gelişim çizgisi arz etmekteydi. Bu nedenle Özgürlük Hareketi'nin tasfiyesi, bunun da Öcalan şahsında gerçekleştirilmesi hedeflendi.

Körfez Savaşı'nda Saddam devrilmiş olsa belki de Kürtler, Özgürlük Hareketi için güçlenme zemini bulacak, kendilerini daha çok koruyabileceklerdi. Bu nedenle Saddam'ın tasfiyesi 15 Şubat sonrasına ertelendi. 9 Ekim'le startı verilen tasfiye hareketi o kadar önemsenmişti ki dünya düzeyinde tüm güçler bir biçimde bunun parçası kılındı. Tarafı olmayanların da eli kolu bağlandı. Bu nedenle uluslararası komploda sadece Kürtlere düşmanlık yapanlar değil, dost olduklarını iddia edenler de rol oynadı ve "sahte dostlar" pozisyonuna düştüler. Komployu öngörememe, tedbir alamama, zayıflıklarıyla Önderliğin hedef hâline gelmesine neden olma boyutuyla "yetmez yoldaşlar" gerçeği de farklı bir değerlendirme boyutu olarak rol oynadı.

Kürt halkı ve Özgürlük Hareketi komplonun pratikleşmesiyle yüz yüze kalınca tehlikeyi, amaçlanı belli oranda gördü ve Kürdistan'ın dört yanında, dünyanın dört bir yanında direnişe geçti. Bu direniş ve Önderliğin öngörülemeyen kendi tutumu, komplonun nihai amacına varmasını belli oranda engelledi. Bahçeli'nin belirttiği gibi devlet akli da komploju nihayete vardimanın, Önderliğı imha etmenin ne kadar çıkarlarına olduğunu düşünmek zorunda kaldı. Bu konuda Kürt halkının ve Özgürlük Hareketi'nin uzun süre yaşadığı bir yanılgı, küresel hegemon güçlere karşı yeterince tedbirli olamamasına yol açmıştır ki bu da ayrıca derinlikli çözümlenmesi gereken bir konudur. Hegemon güçlerin birleştigi, dışında kalan herkesin de elini kolunu bağıladığı komploju, Kürt halkının ve Özgürlük Hareketi'nin direnişiiyle durdurabilecek kudrette olduğu kanıtlanmıştır.

Komplo, 3'üncü Dünya Savaşı'yla bağlantılı geliştirildiğinden 27 yıl sonra da geçerliliğini sürdürmektedir. Yaşananlar, 3'üncü Dünya Savaşı'ndaki çıkar çatışması, çıkar ortaklıkları, iş birlikleri ve bu eksendeki çok boyutlu tezgâhlarla ilgilidir. Bugün bazı dengeler değişim arz etmektedir. Geçmişte Rusya, İran, Suriye vardı. Farklı etki düzeyleri söz konusuydu. Şimdi Rusya ve İran büyük oranda güçten düşürülmüş durumda. Suriye, hegemon güçlerin, özelde ABD ve İngiltere'nin kendi yaratımı ve yetiştirmesi olan HTŞ-DAİŞ denetiminde tutulmak isteniyor. Fransa, Birinci Dünya Savaşı'ndan kalan emellerini Suriye üzerinden gerçekleştirmek istiyor.

Halep'e saldırıyla başlayan Rojava saldırıları, 3'üncü Dünya Savaşı'nın karakterini, komplocu hegemon güçlerin dünya egemenlik çizgisini daha çok açığa vurdu.

Kapitalist modernitenin yapısal krizi sistemi tepeden tırnağı yozlaştırmıştır. Dahası yozlaştırmak hâkim olma, yönetme dışında bir çözüm perspektifi kalmamıştır. Bu nedenle normalleşme, normalize olma, istikrarlı sistem oluşturma gibi amaç da imkân da yoktur. Kendi çıkarlarını kriz ve kronik çatışmalara dayandırma yaklaşımı mevcuttur. Yozlaştırdığı gibi yozlaşan sistemin daha gerçek ve derin yüzü, yerle bir edilen Gazze yıkıntıları üzerinde verilmiş Trump'ın Havai pozudur. Son günlerde basına yansıyan Epstein davası, dünya egemenliğini nasıl bir zihniyetin, nasıl yozlaşmış bir ruhun elinde tuttuğunun açık ifşasıdır. Bu saldırının hedefinde öncelikle kadın vardır. Dehşet saçan vahşiyane saldırganlığı sadece göstermiyor, gözlerimize sokuyor. Belki bu da yozlaştırma operasyonunun bir parçasıdır. Farkında olmakta fayda vardır.

Bunlar ne anlama geliyor? Bu hegemonyanın hâkim olması için toplumların iradesiz, öz güçten yoksun, anlamdan, maneviyattan yoksun ve her şeyi yapabilecek nesne

durumunda olması gerekir. Bu nedenle ahlaki-politik, ekolojik, kadın özgürlüğünü ve öncülüğünü esas alan bir hareketi ve Kürt gerçekliğini çıkarlarına uygun göremezler. Bu Kürdü Haşdi Şabi ile çatıştıramadıkları, başka halklara saldırtamadıkları, yozlaştıramadıkları için komploya devam kararı aldılar.

5-6 Ocak'ta Paris'te toplandılar. Türkiye ve İsrail anlaştı. Şam'a kadar İsrail'in güvenliğini sağlamaya karşılık Rojava'ya saldırı ve Rojava şahsında Kürt özgürlük çizgisini kırma harekâtı planlandı. Bu operasyon insana, "Kerkük ve Musul'a karşılık Kürt soykırımı ve statüsüzlüğü" tarzındaki kastî, katil anlaşmasını hatırlatmıyor mu? ABD, Trump ve Barack'ın ağzından niyetini açıkça beyan etti. Demek ki Kürtleri kıracaklarından bu kadar emindiler. Yani düşmanlık ve soykırımcılık düzeyini görmek gerekir. Asla durma veya imhadan vazgeçme niyetinde değillerdi. Saldırının sürdüğü ve dünyanın sessiz kaldığı o birkaç gün aslında komponun hâkim hükmünün ve dünyanın acınası, vahim durumunun göstergesiydi. Kürtler bir kez daha yalnız olduklarını, var olan dostlarının da hâlen oldukça güçsüz olduğunu gördüler.

Kürt halkı, Kürdistan'ın dört parçasında ve dünyanın dört bir yanında tehlikeyi olanca yakıcılığıyla hissetti. Direniş, 15 Şubat sürecinden daha da fazla ulusallaştı ve Rojava'nın savunmasına kenetlendi. Çünkü Kürt halkının özgürlüğünden yana olan herkes hissetti ve anladı ki Rojava düşerse Başur yaşatılmaz, Bakur'daki çökertme planı sonuca götürülür, Rojhilat'ta tüm bedellere rağmen hiçbir hak elde edilemez.

"Rojava dil e" diyen Süleymaniyeli küçük kız çocuğu Kürt olarak, kadın olarak, insan olarak özgür geleceği için direndiğini tanımlayamayabilir ama halkından ve tarihinden doğru duyumsadığı budur. Tüm bu saldırıların arkasında 15 Şubat komplosunun yattığını tespit edip tanımlayamayabilir ama direniş kadar Kürt halkı üzerindeki imha, saldırı ve komponun da bütün olduğu anlaşılmıştır. Şimdi ulusal birliği oluşturma ve kalıcı kılma zamanıdır. Bu birlik en hızlı ve güçlü şekilde, Kürt kadınlar öncülüğünde gerçekleşebilir. Sırtımızdaki hançeri çıkarıp tarihin çöplüğüne atma zamanıdır.

Kadın Öncülüğünde Sokak Diplomasisi ve Barış

Sakine Esen Yılmaz-15 Şubat 2026

Müzakere sürecinde hileye başvurmak, karşı tarafı itibarsızlaştırarak güçsüzleştirmeye çalışmak ve mevcut statükoyu korumakta ısrar etmek kısa vadeli bir üstünlük hissi yaratabilir. Ancak bu, özünde bir “Pirus zaferi”nden başka bir anlam taşımaz. Çünkü gerçek çözüm, bir tarafın diğerini zayıflatmasıyla değil; karşılıklı tanıma, eşitlik ve adalet temelinde kurulabilir

Barış meselesi yalnızca silahların susması ya da geçici bir çatışmasızlık hâli değildir. Gerçek barış, savaşı ortaya çıkaran tarihsel, siyasal ve toplumsal nedenlerin kısmen ya da bütünüyle ortadan kaldırılmasını; en önemlisi de bu yönde gerçek bir iradenin ortaya konulmasını gerektirir. Aksi hâlde yaşanan şey yalnızca ertelenmiş bir çatışma olur.

Türkiye’nin son elli yılına damgasını vuran ve tarifsiz acılara yol açan Kürt sorunu, bugün yeniden bir çözüm imkânı etrafında tartışılmaktadır. İmrâlı’da Abdullah Öcalan ile yürütülen görüşmeler ve PKK’nin silah bırakmasıyla başlayan süreç, bu acıların son bulması ve yeni bir toplumsallığın inşa edilmesi açısından tarihsel bir fırsat niteliğindedir. Ancak bu sürecin gerçek bir barışa evrilebilmesi, tarafların mevcut konumlarını mutlaklaştırmadan inkâr siyasetini, milliyetçiliği ve şovenizmi geride bırakmalarına bağlıdır.

Kendi bulunduğu noktadan bir adım dahi geri atmadan müzakere masasına oturmak, savaşı doğuran nedenleri görmezden gelmek ve “eskide ısrar” etmek anlamına gelir. Bu yaklaşım, bugün yakalanan fırsatın bir kez daha heba edilmesi riskini barındırır. Böyle bir

durumda sorun çözülmüş olmayacak, yalnızca önümüzdeki on yıllara ertelenecektir. Üstelik bilinen odur ki ertelenmiş her kriz, içinde yeni çatışma potansiyelleri taşır.

Müzakere sürecinde hileye başvurmak, karşı tarafı itibarsızlaştırarak güçsüzleştirmeye çalışmak ve mevcut statükoyu korumakta ısrar etmek kısa vadeli bir üstünlük hissi yaratabilir. Ancak bu, özünde bir “Pirus zaferi”nden başka bir anlam taşımaz. Çünkü gerçek çözüm, bir tarafın diğerini zayıflatmasıyla değil; karşılıklı tanıma, eşitlik ve adalet temelinde kurulabilir.

Eğer ortada samimi bir çözüm iradesi varsa, bu iradenin yalnızca kapalı kapılar ardında yürütülen görüşmelerle sınırlı kalmaması gerekir. Sürecin toplumun her kesiminin katılım sağlayabileceği demokratik bir zemine taşınması elzemdir. Zira barış yalnızca pazarlık edilen bir süreç değil; aynı zamanda toplumsal olarak inşa edilmesi gereken bir durumdur. Bu noktada halk diplomasisi, yani sokağın demokratik gücü, sürecin manipüle edilmesini ve hileli hesapları boşa çıkarabilecek önemli bir potansiyele sahiptir.

Özellikle Kürt kadınların son elli yıllık savaş sürecindeki konumu bu bağlamda tarihsel bir önem taşımaktadır. Bu süreç boyunca Kürt kadınlara yönelik ağır hak ihlalleri yaşanmış; kadın bedeni, savaşın en çıplak ve en acımasız biçimde yürütüldüğü alanlardan biri hâline getirilmiştir. Ancak her saldırı, Kürt kadınları sindirmek yerine daha da güçlendirmiş, politikleştirilmiş ve birer özne hâline getirmiştir.

Kürt kadınlar bundan 50 yıl önceki kadınlar değildir; kendi sözünü kuran, haklarını ve kazanımlarını savunan bir toplumsal irade hâline gelmiştir. “Yazmalarının ardında ağızlarını saklayan” değil, saçlarını örüp direnişin ve yaşamın tarafında duran bir politik duruş geliştirmişlerdir. Rojava’da ortaya çıkan kadın öncülüğündeki direniş, bunun somut örneklerinden biridir. Bu duruş yalnızca yerel değil, küresel ölçekte de bir etki yaratmış; dünyanın birçok yerinde Kürtlerin ve kadın hareketlerinin mobilize olmasını sağlamıştır.

Amerika’dan Avrupa’ya uzanan sokak diplomasisi ve bir başka deyişle kadın öncülüğündeki halk diplomasisi, askerî ve diplomatik gücü elinde bulunduran aktörlerin geri adım atmasını sağlayabilmiştir. Bu deneyim, özellikle kadınların örgütlü mücadelesinin barış süreçlerinde ne denli belirleyici olabileceğini göstermektedir.

Türkiye’de bugün yürütülen diyalog sürecinin gerçek bir barış sürecine dönüşebilmesi için de başta Kürt kadınlar olmak üzere kadınların geliştireceği halk diplomasisi kritik bir rol oynayacaktır. Çünkü kadınların barış mücadelesi yalnızca savaşın sonlanmasını değil;

aynı zamanda yeni bir yaşamın, eşitliğe dayalı yeni bir toplumsal sözleşmenin kurulmasını hedefler.

Ne var ki Türkiye toplumu, yıllar boyunca beslenen milliyetçilik ve Kürt karşıtlılığıyla zehirlenmiş, neredeyse Kürtlerin çektiği her acıdan zevk alan sadist bir toplumsal gerçeklik oluşturmuştur. Bu zihniyet dönüşmeden; eşitlik, özgürlük ve adalet temelinde yeni bir toplumsal sözleşme kurulmadan kalıcı bir barış mümkün olmayacaktır. Aksi hâlde yaşanacak olan en fazla geçici bir çatışmasızlık hâli olacaktır.

Gerçek barış yalnızca silahların susması değil; hakikatle yüzleşme, eşit yurttaşlık ilkesinin kabul ve birlikte yaşam iradesinin toplumsal düzeyde kök salmasıdır. Bu da ancak demokratik katılımın genişletilmesi, başta kadınların bu sürecin asli öznesi hâline gelmesiyle mümkündür.

Barış bir sonuç değil, bir inşa sürecidir.

Tıpkı Bir Robot Gibi Yaşamak: Verimlilik Çılgınlığı Neden Bizi Mutsuz Ediyor?

Ezgi Sıla Demir-15 Şubat 2026

Weber’e göre modern dünyanın en büyük problemi aklın fazlasıdır. Daha doğrusu, aşırı rasyonelleşme. Hayatı hesaplanabilir, ölçülebilir ve kontrol edilebilir hâle getirme çabası, bizi özgürleştirmek yerine kendi kurduğumuz bir tuzağın içine kapatır. Weber bu durumu çok güçlü bir metaforla anlatır: Demir Kafes

Günün her dakikasını planlıyoruz. Uyku saatlerimizi ölçüyoruz, kaç adım attığımızı sayıyor, ne yiyeceğimizi uygulamalardan öğreniyoruz. Hayatımız neredeyse kusursuz bir takvim gibi işliyor.

Bir podcast dinlerken bile sırf daha kısa sürede bitsin diye hızı 1.5x’e, hatta 2x’e alıyoruz. İzlediğimiz diziyi “tüketilecek bir içerik” olarak görüp sıkıcı sahneleri atlıyoruz. Çünkü durmaya, sindirmeye, hatta nefes almaya vaktimiz yok; sürekli bir şeyleri “tamamlamak” zorundayız.

Her şey mantıklı, düzenli ve verimli. Peki o zaman neden bu kadar yorgunuz? Neden bu kadar “doğru” yaşarken bu kadar mutsuzuz?

Bu soruyu bugünden değil, yüzyıl öncesinden soran bir sosyolog var: Max Weber.

Weber’e göre modern dünyanın en büyük problemi aklın fazlasıdır. Daha doğrusu, aşırı rasyonelleşme. Hayatı hesaplanabilir, ölçülebilir ve kontrol edilebilir hâle getirme çabası,

bizi özgürleştirmek yerine kendi kurduğumuz bir tuzağın içine kapatır. Weber bu durumu çok güçlü bir metaforla anlatır: Demir Kafes.

Demir kafes, modern insanın kendi elleriyle ördüğü bir yaşam biçimidir. Bürokrasi, kurallar, performans ölçümleri ve verimlilik idealleriyle çevrili bir hayat... Bu kafesin içinde her şey düzenlidir; ama insanın duyguları, sezgileri ve anlam arayışı bu düzenin dışında bırakılır. Kararları artık kalbimiz değil, sistemler verir.

Bugün bu demir kafesi görmek için uzaklara bakmaya gerek yok. 2026’da kafes cebimizde, hatta bileğimizde duruyor.

Sabah uyandığında “nasıl hissediyorum?” diye kendine sormak yerine, akıllı saatine bakıp “uyku kalitem %40’mış, demek ki yorgunum” diyen insanlara dönüştük. Kendi bedenimizin sinyallerine değil, algoritmaların verilerine güveniyoruz. Kiminle tanışmamız gerektiğini flört uygulamalarının “eşleşme oranları”, ne zaman acıkmamız gerektiğini diyet programlarının bildirimleri söylüyor.

Hayat hiç olmadığı kadar optimize edilmişken insanlar hiç olmadığı kadar tükenmiş.

Bir kuryenin saniyelerle yarışan teslimat rotası son derece “mantıklı”dır. Şirket için maksimum kâr, sistem için maksimum hız demektir. Ama o sistemin içinde kuryenin bir insan değil de bir makine parçası, bir veri noktası gibi görülmesi işte tam da bu mantığın irrasyonel sonucudur. Sistem kusursuz çalışır; insan eksilir. Her şey verimli işler ama kimse iyi hissetmez.

Bu “verimlilik hastalığı” sadece iş hayatında değil, boş zamanlarımızda da peşimizi bırakmıyor. Tatillerimiz bile birer proje yönetimine dönüşmüş durumda. “Gezilecek 10 yer”, “Yenilecek 5 yemek” listeleri arasında koştururken o anın tadını çıkarmayı unutuyoruz. Dinlenmeyi bile “başarılması gereken bir görev” gibi ifa ediyoruz.

Weber bu durumu yalnızca teknik bir sorun olarak görmez. Ona göre burada daha derin bir kayıp vardır: Dünyanın büyüünün bozulması.

Eskiden hayat hesaplanamayan şeylerle doluydu: Tesadüfler, ritüeller, duygular, kutsallık hissi... Modern dünya ise bu belirsizliği tehdit olarak gördü ve her şeyi açıklamaya, ölçmeye, kontrol etmeye çalıştı. Sonuçta dünya “anamlı” olmaktan çıktı, sadece “işler” hâle geldi.

Bugün bir manzaraya bakarken bile onu hissetmek, rüzgârı yüzümüzde duymak yerine “bunu story’de hangi müzikle, hangi filtreyle paylaşırsam daha çok etkileşim alırım?” diye hesap yapıyorsak, Weber’in bahsettiği demir kafesin parmaklıklarına çoktan dokunmuşuz demektir.

Hayatı yaşamıyor, yönetiyoruz. Kendimizi deneyimlemiyor, optimize ediyoruz.

Sorun şu: Sistem kusursuz çalışıyor olabilir. Ama ruhumuz bu sistemin neresinde?

Belki de bu kadar planlı, bu kadar rasyonel, bu kadar düzenli şehirlerde kendimizi bu yüzden yabancı hissediyoruz. Kalabalıklar içinde yalnız, takvimler içinde kayıp... Çünkü insan yalnızca verimlilikle yaşayabilen bir varlık değil. İnsan; hata yapan, duraksayan, bazen boş boş tavana bakan ve o boşlukta kendini bulan bir varlık.

Modern dünyanın bize sunduğu bu “akıllı” hayat aslında çok temel bir soruyu sürekli erteliyor: Bu yaşam biçimi işe yarıyor olabilir, peki anlamlı mı?

Bu soruyu sormadan kurulan her düzen, ne kadar mantıklı görünürse görünsün, bizi biraz daha demir kafesin içine hapsediyor.